

PWYLLGOR	PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU
DYDDIAD	7 Rhagfyr 2017
TEITL	CANLLAW CYNLLUNIO ATODOL: CYNNAL A CHREU CYMUNEDAU Nodedig A Chynaliadwy – Diweddariad
AELOD CABINET	Cyng. Dafydd Meurig
PWRPAS	Codi ymwybyddiaeth o'r cyd-destun a rhoi diweddariad

1 CEFNDIR A PHWRPAS

- 1.1 O dan ddeddfwriaeth cynllunio, y 'cynllun datblygu' sydd yn cynnwys polisiau cynllunio ar gyfer pob ardal. Cafodd Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Gwynedd a Môn ei fabwysiadu ar 31 Gorffennaf 2017. Mae o'n berthnasol i ardal Awdurdod Cynllunio Gwynedd (ddim yn cynnwys ardal y Parc) ac i Ynys Môn. Y Cynllun yw'r prif ystyriaeth ar gyfer gwneud penderfyniadau ar geisiadau cynllunio.
- 1.2 Mae'r Cynllun yn darparu ystod o bolisiau, ynghyd â dynodiadau tir ar gyfer y prif ddefnyddiau tir fel tai, cyflogaeth a manwerthu. Bydd y Cynllun felly yn:
- Arwain yr Awdurdodau Cynllunio Lleol i wneud penderfyniadau rhesymegol a chyson ar geisiadau cynllunio drwy ddarparu fframwaith polisi sydd yn cwrdd ag anghenion ein cymunedau ac sydd yn gyson â pholisi cenedlaethol, ac
 - Arwain a hwyluso datblygiad i leoliadau priodol hyd at 2026.
- 1.3 Mae'r Cynllun yn cynnwys polisiau i'r Cynghorau allu gwneud penderfyniadau cyson a thryloyw ar gynigion datblygu. Er hynny, ni all roi'r holl arweiniad manwl sydd ei angen ar swyddogion, a darpar ymgeiswyr i lywio'r cynigion yn lleol. Er mwyn darparu'r arweiniad manwl yma mae angen paratoi ystod o Ganllawiau Cynllunio Atodol i gefnogi'r Cynllun.
- 1.4 Pwrpas y papur yma ydi codi ymwybyddiaeth Aelodau'r Pwyllgor Craffu a rhoi diweddariad iddynt am y canlynol:
- i. beth ydi Canllawiau Cynllunio Atodol (CCA);
 - ii. sail polisi cynllunio ar gyfer y Canllaw Cynllunio Atodol Cynnal a Chreu Cymunedau Nodedig a Chynaliadwy, sy'n cynnwys rhoi arweiniad ar sut i ddefnyddio Polisi PS 1;
 - iii. y broses gyffredinol i baratoi'r CCA Cynnal a Chreu Cymunedau Nodedig a Chynaliadwy
 - iv. amserlen drafft i baratoi'r CCA;
 - v. braslun rhagarweiniol o gynnwys y CCA.

2 BETH YDI CANLLAWIAU CYNLLUNIO ATODOL?

- 2.1 Mae Canllawiau Cynllunio Atodol (CCA) yn rhoi arweiniad manylach ar sut ddefnyddir polisiau'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd mewn amgylchiadau neu ardaloedd penodol.
- 2.2 Nid yw'r CCA yn rhan o'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd. Nid yw CCA yn cael eu harchwilio'n annibynnol, ond mae'n **rhaid** iddynt fod yn gyson efo'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd (y Cynllun) a pholisi cynllunio cenedlaethol. Mae'r CCA yn croesgyfeirio at bolisiau a / neu gynigion priodol yn y Cynllun. **Ni ddylai CCA gynnwys polisiau newydd.** Wrth eu paratoi mae'n rhaid ystyried yr angen am Asesiad Amgylcheddol Strategol ac Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd.
- 2.3 Gall CCA wneud y canlynol:
- Rhoi canllawiau pwysig sy'n ymhelaethu ar bolisiau sy'n seiliedig ar bynciau er mwyn helpu i weithredu'r Cynllun (e.e. effaith ar les yr iaith Gymraeg, tai marchnad leol).
 - Ymdrin â manylion a chanllawiau/trothwyon rhifol (e.e. safonau ar gyfer parcio ceir, trothwy ar gyfer ymrwymadau cynllunio). Gall manylion fformiwla mewn CCA newid er mwyn sicrhau bod y Cynllun yn parhau i fod yn gyfredol ac er mwyn hwyluso hyblygrwydd.
 - Rhoi canllawiau manwl ychwanegol ar y math o ddatblygiad a ddisgwylir ar safle a ddynodwyd ar gyfer ei datblygu yn y Cynllun. Gallai hyn fod ar ffurf briff datblygu neu brif gynllun.
- 2.4 Ar sail yr uchod, dim ond polisiau a chynigion y Cynllun sydd â statws arbennig (blaenoriaeth) wrth wneud penderfyniadau ynglŷn â cheisiadau cynllunio. Fodd bynnag, ar ôl eu mabwysiadu a chyn belled eu bod wedi bod drwy'r broses a ddisgrifir isod yn rhan 4, bydd CCA yn cael eu defnyddio fel ystyriaeth berthnasol wrth ddod i benderfyniadau ynglŷn â cheisiadau cynllunio.

3 BETH YDI'R SAIL POLISI AR GYFER CANLLAWIAU CYNLLUNIO ATODOL: CYNNAL A CHREU CYMUNEDAU NODEDIG A CHYNALIADWY?

- 3.1 Mae gan bolisiau amrywiol y Cynllun rôl bwysig i'w chwarae wrth gefnogi cynnal a chreu cymunedau trefol a gwledig nodedig a chynaliadwy, ac felly sicrhau bod y cynghorau yn cwrdd â'u dyletswydd statudol i hyrwyddo datblygiad cynaliadwy:
- i. sicrhau y cyflawnir datblygiadau priodol yn y man cywir ar yr adeg gywir;
 - ii. sicrhau bod digon o dir ar gael i ddarparu cartrefi a chyfleoedd gwaith i bobl leol, gan helpu cynnal gwasanaethau trefol a gwledig;
 - iii. sicrhau bod y cynllun yn rhoi fframwaith bolisi cynllunio defnydd tir sy'n cyfrannu at warchod a hyrwyddo'r iaith Gymraeg;
 - iv. rhoi fframwaith i ymateb i'r heriau sy'n codi yn sgil newid yn yr hinsawdd, er enghraifft, drwy gynnwys yr angen i gynhyrchu ynni adnewyddadwy;
 - v. gwarchod a gwella'r amgylchedd naturiol a hanesyddol a diogelu cefn gwlad a mannau agored.

- 3.2 At ei gilydd, maent yn cefnogi cymunedau fod yn gynaliadwy yn economaidd, yn gymdeithasol, yn ddiwylliannol ac yn amgylcheddol. Mae'r diagram nesaf yn rhoi darlun syml o'r elfennau a gredir sy'n hanfodol ar gyfer cymunedau nodedig a chynaliadwy.

Diagram 1: Elfennau hanfodol ar gyfer cymuned nodedig a chynaliadwy

- 3.3 O ran yr iaith Gymraeg, mae datblygiad cynaliadwy yn ymwneud â hyrwyddo amgylchiadau o fewn cymunedau sy'n bwysig i gonglfeini cynllunio ieithyddol, e.e. trosglwyddo'r iaith yn y cartref (neu gymdeithasoli iaith yn y teulu), a darparu ac atgynhyrchu'r cyd-destun cymdeithasol angenrheidiol i ddefnyddio'r Gymraeg fel rhan o'r gwead cymdeithasol arferol.
- 3.4 O gofio'r gofynion bod CCA yn gyson efo'r Cynllun a pholisi cynllunio cenedlaethol, dyma gopi isod o amcan strategol y Cynllun sy'n ymwneud â lles yr iaith Gymraeg a diwylliant. Rhoddir copi o Bolisi PS 1 hefyd, sy'n rhoi'r fframwaith bolisi lleol ynglŷn ag ystyried effaith datblygiad ar les yr iaith Gymraeg:

Amcanion strategol

- Diogelu a chryfhau'r iaith Gymraeg a'r diwylliant a hyrwyddo ei defnyddio fel rhan hanfodol o fywyd y gymuned.
- Sicrhau bod datblygiad yn ardal y Cynllun yn cefnogi egwyddorion datblygiad cynaliadwy ac yn creu cymunedau cynaliadwy wrth barchu rôl a chymeriad amrywiol y canolfannau, pentrefi a chefn gwlad.

POLISI PS 1 YR IAITH GYMRAEG A'R DIWYLLIANT CYMREIG

Bydd y Cynghorau'n hyrwyddo a chefnogi'r defnydd o'r iaith Gymraeg yn ardal y Cynllun. Bydd hyn yn cael ei gyflawni trwy:

1. ***Ofyn am Ddatganiad iaith Gymraeg fydd yn dweud sut bydd datblygiad arfaethedig yn gwarchod, hyrwyddo a chryfhau'r iaith Gymraeg, pan fydd y datblygiad arfaethedig yn perthyn i un o'r categorïau canlynol:***
 - a. ***Datblygiad manwerthu, diwydiannol neu fasnachol sy'n cyflogi mwy na 50 o weithwyr a/ neu gydag arwynebedd o 1,000 m. sg. neu fwy; neu***
 - b. ***Datblygiad preswyl a fydd un ai ar ben ei hun neu yn gronol yn darparu mwy na'r ddarpariaeth tai dangosol a osodwyd ar gyfer yr anheddle ym Mholisi TAI 1 - TAI 6; neu***
 - c. ***Datblygiad preswyl o 5 o unedau tai neu fwy ar safleoedd a ddynodwyd neu safleoedd ar hap du mewn i ffiniau datblygu nad yw'n mynd i'r afael â thystiolaeth o angen a galw am dai a gofnodir mewn Asesiad Marchnad Tai a ffynonellau tystiolaeth leol berthnasol eraill.***
2. ***Ofyn am Asesiad Effaith iaith Gymraeg, a fydd yn dweud sut fydd datblygiad arfaethedig yn gwarchod, hyrwyddo a chryfhau'r iaith Gymraeg, pan fydd y datblygiad arfaethedig ar safle ar hap annisgwyl ar gyfer datblygiad tai ar raddfa fawr neu ddatblygiad cyflogaeth ar raddfa fawr a fyddai'n golygu llif arwyddocaol o weithlu;***
3. ***Wrthod cynigion a fyddai'n achosi niwed o sylwedd i gymeriad a chydbwysedd iaith cymuned nad allir ei osgoi neu ei liniaru yn foddhaol trwy ddefnyddio mecanwaith cynllunio priodol;***
4. ***Gofyn am Gynllun Arwyddion dwyieithog i ymdrin â holl arwyddion gweithredol yn y parth cyhoeddus sy'n cael eu cynnwys mewn cais cynllunio gan gyrff cyhoeddus a chwmnïau masnachol a busnes;***
5. ***Gosod disgwyliad y bydd enwau Cymraeg yn cael eu defnyddio ar gyfer datblygiadau newydd, enwau tai a strydoedd.***

4 BETH YDI'R BROSES I BARATOI, CRAFFU A MABWYSIADU'R CANLLAWIAU CYNLLUNIO ATODOL?

4.1 Dyma drosolwg o'r trefniadau:

- i. Wrth baratoi'r CCA, byddwn yn rhoi sylw i'r adborth a gawsom pan ddaru ni gysylltu gydag unigolion a mudiadau ynglyn â'r CCA cyfredol yn ystod Mehefin – Awst 2016.
- ii. Wrth baratoi'r CCA, byddwn yn rhoi sylw i enghreifftiau o CCA a fabwysiadwyd gan Awdurdodau Cynllunio eraill.

- iii. Wrth baratoi'r CCA, byddwn yn cynnwys cydweithwyr rheoli datblygiad a gwasanaethau eraill o fewn y Cynghorau (e.e. Unedau Datblygu Iaith, Uned Ymchwil a Gwybodaeth) a phartneriaid (Menter Iaith Môn, Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg).
- iv. Wrth baratoi'r CCA, byddwn yn rhoi ystyriaeth i gynnwys Nodyn Cyngor Technegol 20 (2017), sy'n ystyriaeth cynllunio berthnasol hefyd.
- v. Cyflwyno papurau i Bwyllgorau/ Weithgorau Craffu perthnasol y ddau Gyngor.
- vi. Cyflwyno drafft o'r CCA i'r Panel Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd i'w graffu a derbyn adborth cyn ei gyhoeddi ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus.
- vii. Cyhoeddi CCA drafft ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus 6 wythnos. Cyhoeddir hysbysiad ar wefan y ddau Gyngor. Byddwn yn gyrru hysbysiad i: Gyngorau Cymuned a Thref y ddwy Sir; Cynghorwyr y ddwy Sir; grwpiau, mudiadau ac unigolion sydd â diddordeb yn y pwnc; Awdurdodau Cynllunio cyfagos; Isadran y Gymraeg, Llywodraeth Cymru.
- viii. Byddwn yn cyflwyno casgliadau'r proses 'sgrinio' Rheoliadau Asesiad Amgylcheddol Strategol a Rheoliadau Asesiad Cynaliadwyedd i Gyfoeth Naturiol Cymru.
- ix. Byddwn yn ystyried pob sylw a dderbynnir yn ystod y cyfnod ymgynghori cyhoeddus cyn paratoi CCA drafft terfynol.
- x. Byddwn yn cyflwyno'r CCA drafft terfynol i'r Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd ar gyfer ei fabwysiadu yn ffurfiol.
- xi. Bydd y CCA a fabwysiedir yn cynnwys datganiad o ymgynghoriad a fydd yn cofnodi trefniadau'r gwaith paratoi a'r ymgynghoriad cyhoeddus ac yn cyfeirio at y newidiadau a gafodd eu gwneud yn sgil yr ymgynghoriad cyhoeddus.
- xii. Byddwn yn gwerthuso effeithiolrwydd y CCA ar y cyd â'r polisi y maent yn ei ategu fel rhan o'r broses fonitro flynyddol o'r Cynllun.

5 BETH YDI'R AMSERLEN DRAFFT I BARATOI'R CANLLAWIAU CYNLLUNIO ATODOL: CYNNAL A CHREU CYMUNEDAU NODEDIG A CHYNALIADWY

5.1 Dyma'r amserlen drafft:

Tasg	Pryd?
i. Paratoi'r CCA drafft ymgynghorol	Hydref 2017– Ionawr 2018
ii. Trafod gyda, a chael barn, Gweithgor Craffu am elfennau o'r CCA	Rhagfyr 2017 – Ionawr 2018
iii. Panel Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd – craffu fersiwn drafft ymgynghorol cyn cynnal ymgynghoriad cyhoeddus	26 Ionawr 2018
iv. Ymgynghoriad cyhoeddus 6 wythnos	Chwefror – Mawrth 2018
v. Ystyried sylwadau, mewn ymgynghoriad efo'r Pwyllgor Craffu	Ebrill 2018
vi. Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd - mabwysiadu'r CCA	Mai 2018 ¹

¹ Mae'r amserlen terfynol yn dibynnu ar nifer a chwmpas sylwadau a dderbynnir adeg yr ymgynghoriad cyhoeddus.

6 BETH YDI'R BRASLUN RHAGARWEINIOL O GYNNWYS Y CANLLAWIAU CYNLLUNIO ATODOL: CYNNAL A CHREU CYMUNEDAU NODEDIG A CHYNALIADWY?

6.1 Dyma benawdau posib i'r CCA:

Rhan 1 – Gwybodaeth Gyffredinol

- i. Beth ydi cymuned nodedig a chynaliadwy
- ii. Beth all gael ei adeiladu yn lle
- iii. Ystyriaethau cynllunio ar gyfer pob datblygiad perthnasol
- iv. Ystyriaethau cynllunio ar gyfer mathau penodol o ddatblygiad
- v. Gwybodaeth ychwanegol i'w gyflwyno gyda cais cynllunio

Rhan 2 – Gofynion Polisi PS 1

- vi. Proses paratoi a chyflwyno cais cynllunio
- vii. Diffinio termau Polisi PS 1, e.e. datblygiad mawr, safle ar hap annisgwyl, niwed o sylwedd, mesurau lliniaru
- viii. Fframwaith i baratoi Datganiad Iaith Gymraeg – y gofynion a phwy ddylid ei baratoi
- ix. Fframwaith i baratoi Aseiad Effaith Iaith Gymraeg – y gofynion a phwy ddylid ei baratoi
- x. Mesurau lliniaru neu fesurau gwella posib
- xi. Trefniadau'r Cyngorau i asesu Datganiad Iaith Gymraeg, adroddiad am Aseiad Effaith Iaith Gymraeg - rôl y swyddog achos, rôl yr Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd, rôl yr Uned Gwasanaethau Iaith Cyngor Gwynedd, rôl yr Uned Polisi Strategol Cyngor Sir Ynys Môn a Menter Iaith Môn
- xii. Caniatáu yn ddarostyngedig i amodau neu ymrwymadau cynllunio, neu wrthod cais cynllunio
- xiii. Trefniadau monitro

7 ARGYMHELLIAD

7.1 Nodi'r wybodaeth yn yr adroddiad